

Diplomová práce: *Il était une fois un étranger en chemin*

Autor DP: Kristýna Vondráčková

Vedoucí DP: Dr. PhDr. Renáta Listíková, MCF

Oponent DP: PhDr. Catherine Ébert, PhD.

Autorku zaujalo jedno z přechodových období evropských literárních dějin – hranice mezi středověkem a Renesancí. Z rozmanitých aspektů pětidílného románu *Gargantua a Pantagruel*, v němž se epocha „odráží“ zejména svou přechodovostí, charakterem, jímž jsou výjimečně přitažlivá období tohoto druhu (možná proto, že vývoj umění je tu patrněji, složitěji, ale tím zajímavěji provázán s dějin kulturními), a jež samozřejmě v rámci diplomové práce by bylo jen stěží lze zkoumat v jeho celistvosti, si vybrala dvě témata, cizinectví a cestu: a už sám tento výběr svědčí v autorčin prospěch, neboť právě v těchto topoi krystalizoval sám Zeitgeist renesance a právě skrze jejich studium je „výhodné“ pronikat k hlubším vrstvám změn, posunů a pohybů, v kterých stará éra zanikala a nová se rodila.

V celkové ražbě práce jsou patrné dva veliké klady: zaujatost tematikou a fundovanost jejího uchopování. K. Vondráčková se k ní přibližuje s odbornou zralostí, kterou neshledáváme u všech diplomantů, a s citlivostí pro zacházení s metodou, kterou si zvolila, i se zisky, jichž se dobírá. Studenti magisteria, kteří se zahlubují do časově odlehlejší epochy, mnohdy nejsou schopni udržet ve svém uvažování hranici mezi hermeneutickým horizontem příslušné doby a svým vlastním horizontem rozumění, a protože dopouštějí, aby se toto odlišení stíralo, upadají pak do dezinterpretací a konfuzí. Této začátečnické chybě se však K. Vondráčková dokázala vyhnout, a rovněž v tom se ukazuje – vedle pozorného vedení – i její vlastní intelektuální zdatnost. Navíc v kapitolách věnovaných jazykovému a filosofickému zřeteli u Rabelaise prokazuje veliké porozumění vůči provázanosti mezi jazykem a myšlením, mezi jazykem a ideovým pozadím, z kterého se Rabelaisova pentalogie napájela.

Analýzy cizinectví a cesty jsou dobře strukturovány a jejich propracovanost, jež je další kvalitou této diplomové práce, vyplývá i z toho, že tady autorka metodologicky přešla z půdy literárních dějin k tematologii a k přístupu, který odemknutím archetypálního podloží uvolní cestu k symbolickým významům studovaných motivů či témat, tj. k jejich hlubšímu, ne-li hlubinnému chápání. V tomto směru práci významně prospěla „inspirace“ u tak významného filosofa jako Maffesoliho, o jehož akcent na iniciační účín cesty se autorka opírá tam, kde sama potřebuje zdůraznit analogii mezi cestou coby pohybem v prostoru a výchovou a vzděláním coby vnitřním pohybem k osobnostní zralosti, integritě a moudrosti, tím spíše, uvážíme-li význam, jaký má výchova jak v dobově obecném, humanistickém pojetí člověka, tak v humanismu Rabelaisově. Tato démarche zároveň umožňuje – což je její

nedocenitelná výhoda, která je tak veliká možná proto, že spočívá v paradoxu – skrze postižení archetypálních, eo ipso nadčasových, ahistorických významových rovin vsadit zkoumané jevy do filiačních řad ať už ve směru ante, nebo post, a přichýlit tak myšlenkovou trajektorii badby zpátky k diachronnímu pohledu, odkud historický rozměr obou topoi, cesty a cizinctví, vyvstává v daleko lepším nasvětlení. Vzhledem k autorčiným reflexivním schopnostem, jež jsou právě v částech práce věnovaných cizinctví a cestě znatelné, je škoda, že v náběžích k vyšším stupňům analýzy, kde se rozumění oběma fenoménům otevírá mezioborovým souvislostem, nešla K. Vondráčková dál zejména v segmentu cizinctví, kde by bylo bývalo možné (žádoucí) využít filosofický koncept stejného a jiného a dostat se k jádru daného jevu. Práce s tak kardinální referencí jako Bachtin je vzhledem k tématu natolik neodmyslitelná, natolik incontournable, že ani není potřeba ji komentovat, ačli bychom nedodali, že i tady autorka prokazuje schopnost nejen pečlivého a svědomitého, nýbrž i myšlenkově plodného nakládání s prameny. Odtud se ale už rýsuje můstek od chvály ke kritice.

K. Vondráčkové dobrá úroveň jazyka dovoluje postihovat i odstíny, mimojiné v analýzy estetických rejstříků, ale vedle některých jen kosmetických vad její francouzština občasně strádá i jinak: uvíznutím v oblibě jistého slova (sclérosé), z jehož častosti se stává lexikální tik; nedobrou volbou synonym (expérience gagnée); záměnami podobných slov (intégrité místo intégralité, s. 1) a nepravostmi ve slovesných rekcích a v předložkách, což vede od jazykové nesprávnosti až k stylistické neobratnosti, a tu a tam se vloudí i prohřešek pravopisný. V souvislosti s pojmovou přesností vznáším otázku, nakolik je správné mluvit o satíře, parodii a alegorii jako o literárních žánrech (s.82) a proč autorka nevolila spíš termíny jako estetický rejstřík, estetická modalita, popř. výrazová forma. Závažnějším opominutím je však nepřítomnost Auerbachova rozboru Rabelaise v jeho *Mimesis*, jež je k dispozici ve francouzském i českém překladu, a to jak v bibliografii, tak mezi prameny, z nichž autorka významnou měrou čerpá přímo při práci. Auerbach by tu měl mít místo nejen pro význačnost své práce a proto, že Rabelais v jeho mohutném průřezovém díle figuruje, ale navíc z toho důvodu, že princip jeho metody, tím, jak interpretaci konkrétního díla, jež prochází velmi minuciózní analýzou jazykovou a stylistickou, odvozuje z jeho vsazenosti do kolektivního duševně-duchovního světa doby a její „mentality“, je velmi blízko metodě K. Vondráčkové. Autorce navrhuji, aby tuto omission napravila alespoň a posteriori a vyjádřila se k Auerbachovi při obhajobě.

Tím se dostávám k závěru, který je ovšem i přes vznesené výtky jednoznačný: diplomovou práci Kristýny Vondráčkové pro všechny její rozhodující kvality, uvedené v první části, doporučuji k obhajobě.

Praha, 8. 1. 2013

PhDr. Catherine Ébert, PhD.